

Литература

Аспарухов, Боян 2022: Условия за развитие и опазване на народностното съзнание у българската общност в Украйна. – В: *За българската диаспора – представите за родното*. Съст. Боряна Бужашка, Ваня Добрева. София: Академично издателство „За буквите – О писменех“, 71–80 [Asparuhov, Boyan 2022: Usloviya za razvitiye i opazvane na narodnostното saznanie u bulgarskata obshtnost v Ukrayna. – In: *Za bulgarskata diaspora – predstavite za rodnoto*. Sast. Boryana Buzhashka, Vanya Dobрева. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Za bukвите – O pismeneh“, 71–80].

Бочков, Пламен 2002: „Родината“ в дискурса на сравнението. – В: *Антропологични изследвания*. Т. III. София: Нов Български Университет, 57–76 [Bochkov, Plamen 2002: „Rodinata“ v diskursa na sravnenieto. – In: *Antropologichni izsledvaniya*. Т. III. Sofia: Nov bulgarski universitet, 57–76].

Бужашка, Боряна, Ваня Добрева (съст.) 2022: *За българската диаспора – представите за родното*. София: Академично издателство „За буквите – О писменех“ [Buzhashka, Boryana, Vanya Dobрева (sast.) 2022: *Za bulgarskata diaspora – predstavite za rodnoto*. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Za bukвите – O pismeneh“].

Добрева, Ваня 2022: Аспекти на родното (Българската общност в Крим). – В: *За българската диаспора – представите за родното*. Съст. Боряна Бужашка, Ваня Добрева. София: Академично издателство „За буквите – О писменех“, 52–63 [Dobрева, Vanya 2022: Aspekti na rodnoto (Bulgarskata obshnost v Krim). – In: *Za bulgarskata diaspora – predstavite za rodnoto*. Sast. Boryana Buzhashka, Vanya Dobрева. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Za bukвите – O pismeneh“, 52–63].

Иванова, Ваня 2012: Завръщане от миграция в концепции, политики и образи. – *Социологически проблеми*, № 1–2, 47–62 [Ivanova, Vanya 2012: Zavrashthane ot migratsiya v kontseptsii, politiki i obrazi. – *Sotsiologicheski problemi*, No. 1–2, 47–62].

Китанова, Мария 2023: РОДИНАТА като ценност в българския език. – *Дзюло*, 25 (*Асоциативният свят на българина*). Съст. Мария Китанова, Марияна Витанова, Ваня Мичева, Йоанна Кирилова, Калина Мичева-Пейчева, Цветелина Ангелова, 7–30 [Kitanova, Maria 2023: RODINATA като tsennost v bulgarskiya ezik. – *Dzyalo*, 25 (*Asotsiativniyat svyat na bulgarina*). Sast. Mariya Kitanova, Mariyana Vitanova, Vanya Micheva, Yoanna Kirilova, Kalina Micheva-Peycheva, Tsvetelina Angelova, 7–30].

Косева, Марияна 2019: Чувството за принадлежност към Родината като аспект от националната идентичност на учениците от началното

училище. – *Педагогика*, 9, 1288–1304 [Koseva, Mariyana 2019: Chuvstvoto za prinadlezhnost kam Rodinata kato aspekt ot natsionalnata identichnost na uchenitsite ot nachalnoto uchilishte. – *Pedagogika*, 9, 1288–1304].

Кулов, Боян, Лина Гергова, Мариянка Борисова, Таня Матанова, Яна Гергова (съст.) 2023: *Българи отвъд Европа – институции и културно наследство*. София: ИЕФЕМ–БАН [Kulov, Boyan, Lina Gergova, Mariyanka Borisova, Tanya Matanova, Yana Gergova (sast.) 2023: *Bulgari otvad Evropa – institutsii i kulturno nasledstvo*. Sofia: IEFEM–BAN].

Маева, Мила 2006: *Българските турци-преселници в Република Турция: култура и идентичност*. София: МЦПМКВ [Maeva, Mila 2006: *Bulgarskite turtsi-preselnitsi v Republika Turtsia: kultura i identichnost*. Sofia: MTzPMKV].

Маева, Мила 2021: Митът за завръщане. – В: *Български общности в чужбина: аспекти на културата, идентичността и миграцията*. Съст. Валентин Воскресенски, Таня Матанова, Мина Христова. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 189–210 [Maeva, Mila 2021: Mitat za zavrashthane. – In: *Bulgarski obshtnosti v chuzhbina: aspekti na kulturata, identichnostta i migratsiyata*. Sast. Valentin Voskresenski, Tanya Matanova, Mina Hristova. Sofia: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“, 189–210].

Матанова, Таня 2009: Концепции за родина при българските мигранти. – *Електронно списание LiterNet*, 6 (115) [Matanova, Tanya 2009: Kontseptsii za rodina pri bulgarskite migranti. – *Elektronno spisanie LiterNet*, 6 (115)] – http://liternet.bg/publish25/t_matanova/konceptii.htm (12.04.2024).

Матанова, Таня 2022: Българите в Германия и връзките им с българската родина. – В: *За българската диаспора – представите за родното*. Съст. Боряна Бужашка, Ваня Добрева. София: Академично издателство „За буквите – О писменех“, 36–43 [Matanova, Tanya 2022: *Bulgarete v Germania i vrazkite im s bulgarskata rodina*. – In: *Za bulgarskata diaspora – predstavite za rodnoto*. Sast. Boryana Buzhashka, Vanya Dobрева. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Za bukвите – O pismeneh“, 36–43].

Матанова, Таня 2023: Форми на идентификация сред българо-арменци (По примери от гр. Хасково. – *Български фолклор*, № 3, 429–453 [Matanova, Tanya 2024: Formi na identifikatsiya sred bulgaro-armentsi (Po primeri ot гр. Haskovo). – *Bulgarski folklor*, No. 3, 429–453].

Матанова, Таня, Владимир Пенчев 2019: Етноспомоществователството като консолидиращ фактор сред българските общности в чужбина. – В: *Дриновски сборник*, 12, София–Харков: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 126–139 [Matanova, Tanya, Vladimir Penchev 2019: Etnospomoshtestvovatelstvoto kato konsolidirashht faktor sred bulgarskite obshtnosti v chuzhbina. – In: *Drinovski sbornik*, 12, Sofia–Harkov: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“, 126–139].

Матанова, Таня, Владимир Пенчев 2021: Идентификационни параметри на бизнесначинанието (Българските магазини и ресторанти в САЩ и Канада в миналото и сега). – В: *Български общности в чужбина: аспекти на културата, идентичността и миграцията*. Съст. Валентин Воскресенски,

Таня Матанова, Мина Христова. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 85–102 [Matanova, Tanya, Vladimir Penchev 2021: Identifikatsionni parametri na biznesnacinanieto (Bulgarskite magazini i restoranti v USA i Kanada v minaloto i sega). – In: *Bulgarski obshtnosti v chuzhbina: aspekti na kulturata, identichnostta i migratsiyata*. Sast. Valentin Voskresenski, Tanya Matanova, Mina Hristova. Sofia: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“, 85–102].

Матанова, Таня, Мариянка Борисова 2014: Фейсбук групите на българските мигранти в Европейския съюз – типове, функции, граници. – В: *Добре дошли в Киберия. Записки от дигиталния терен*. Съст. Ангелина Илиева, Лина Гергова, Лозанка Пейчева, Светла Казаларска. София: ИЕФЕМ–БАН, 40–56 [Matanova, Tanya, Mariyanka Borisova 2014: Facebook grupite na bulgarskite migranti v Evropeyskiya sayuz – tipove, funktsii, granitsi. – In: *Dobre doshli v Kiberia. Zapiski ot digitalniya teren*. Sast. Angelina Pieva, Lina Gergova, Lozanka Peycheva, Svetla Kazalarska. Sofia: IEFEM–BAN, 40–56].

Накова, Албена 2011: Представите за родината у трите най-големи етнически общности в България – българи, турци и роми. – В: *Дни на науката '2011*, 2. Велико Търново: Фабер, 25–35 [Nakova, Albena 2011: Predstavite za rodinata u trite nay-golemi etnicheski obshtnosti v Bulgaria – balgari, turtsi i romi. – In: *Dni na naukata '2011*, 2. Veliko Tarnovo: Faber, 25–35.]

Нончев, Андрей, Веселин Минчев, Ирена Зарева, Венелин Бошнаков, Мария Бакалова, Михаела Мишева, Мариета Христова 2020: *Завръщащите се мигранти*. София: Издателски комплекс – УНСС [Nonchev, Andrei, Veselin Minchev, Irena Zareva, Venelin Boshnakov, Maria Bakalova, Mihaela Misheva, Marieta Hristova 2020: *Zavrashtashtite se migranti*. Sofia: Izdatelski kompleks – UNSS].

Парла, Айше 2009: Копнеж, принадлежност и местонахождения на родината при българските изселници от турски произход. – В: *Подвижните Балкани. Изследвания на проекта NEXUS (2000–2003)*. Съст. Александър Кюосев. София: Просвета, 315–332 [Parla, Ayshe 2009: Kopnezh, prinadlezhnost i mestonahozhdeniya na rodinata pri bulgarskite izselnitsi ot turski proizvod. – In: *Podvizhnite Balkani. Izsledvaniya na proekta NEXUS (2000–2003)*. Sast. Aleksandar Kyosev. Sofia: Prosveta, 315–332].

Пенчев, Владимир 2022: Родината като символ, или още веднъж за организационните структури на българските общности в чужбина. – В: *За българската диаспора – представите за родното*. Съст. Боряна Бужашка, Ваня Добрева. София: Академично издателство „За буквите – О писменех“, 44–51 [Penchev, Vladimir 2022: Rodinata kato simvol, ili oshte vednazh za organizatsionnite strukturi na bulgarskite obshtnosti v chuzhbina. – In: *Za bulgarskata diaspora – predstavite za rodното*. Sast. Boryana Buzhashka, Vanya Dobрева. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Za bukвите – O pismeneh“, 44–51].

Пенчев, Владимир, Валентин Воскресенски, Николай Вуков, Лина Гергова, Яна Гергова, Мариянка Борисова, Таня Матанова, Катя Михайлова, Боян Кулов, Йордан Янев 2017: *Културно наследство в миграция. Модели на консолидация и институционализация на българските общности в чужбина*. София: Парадигма [Penchev, Vladimir, Valentin

Voskresenski, Nikolay Vukov, Lina Gergova, Yana Gergova, Mariyanka Borisova, Tanya Matanova, Katya Mihaylova, Boyan Kulov, Yordan Yanev: *Kulturno nasledstvo v migratsiya. Modeli na konsolidatsiya i institutsionalizatsiya na bulgarskite obshtnosti v chuzhbina*. Sofia: Paradigma].

Пенчев, Владимир, Анелия Авджиева, Мариянка Борисова, Валентин Воскресенски, Николай Вуков, Лина Гергова, Яна Гергова, Боян Кулов, Таня Матанова, Щерьо Щерев 2023: *Културно наследство и институционализация на българските исторически и съвременни мигрантски общности отвъд Европа*. София: Парадигма [Penchev, Vladimir, Aneliya Avdzhieva, Mariyanka Borisova, Valentin Voskresenski, Nikolay Vukov, Lina Gergova, Yana Gergova, Boyan Kulov, Tanya Matanova, Shteryo Shterev 2023: *Kulturno nasledstvo i institutsionalizatsiya na bulgarskite istoricheski i savremenni migrantski obshtnosti otvad Evropa*. Sofia: Paradigma].

Христов, Петко 2016: Мобилност и миграционни нагласи – многоизмерната идентичност сред младите българи в Южна Украйна. – В: *Етнографски проблеми на народната култура*. Т. 11. Съст. Анатоли Анчев. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 60–76 [Hristov, Petko 2016: Mobilnost i migratsionni naglasi – mnogoizmernata identichnost sred mladite bulgari v Yuzhna Ukrayna. – In: *Etnografski problemi na narodnata kultura*. Т. 11. Sast. Anatol Anchev. Sofia: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“, 60–76].

Христова, Мина 2020: *Българи сме, но не съвсем. Междинни пространства и хибридни идентичности на Балканите през XXI в.* София: Парадигма [Hristova, Mina 2020: *Bulgari sme, no ne savsem. Mezhdinni prostranstva i hibridni identichnosti na Balkanite prez XXI v.* Sofia: Paradigma].

Шапкалова, Светла 2022: Съхраняване на родните ценности в българските църковни общности в Европа. – В: *За българската диаспора – представите за родното*. Съст. Боряна Бужашка, Ваня Добрева. София: Академично издателство „За буквите – О писменех“, 99–107 [Shapkalova, Svetla 2022: Sahranyavane na rodnite tsennosti v bulgarskite tsarkovni obshtini v Evropa. – In: *Za bulgarskata diaspora – predstavite za rodnoto*. Sast. Boryana Buzhashka, Vanya Dobрева. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Za bukвите – O pismeneh“, 99–107].

Ankobrey, Gladys Akom 2022: Following the ‘Hype’: The Role of Leisure Practices during ‘Homeland’ visits in Transnational Youth’s way of Relating to Ghana. – In: *Global Networks*, 23, 262–276.

Baldassar, Loretta 2008: Missing Kin and Longing to be Together: Emotions and the Construction of co-Presence in Transnational Relationships. – *Journal of Intercultural Studies*, 29, No. 3, 247–266.

Bausinger, Hermann 2002: Heimat und Globalisierung. – In: *Hermann Bausinger. Fremde Nähe. Auf Seitenwegen zum Ziel. Essays*. Hrsg. u. eingel. v. Gert Ueding. Tübingen: Deutsche Verlags-Anstalt, 11–33.

Bin, Ai, Lifei Wang 2017: Homeland Integration: An Academic Returnee’s Experiences in Chinese Universities. – *International Journal of Qualitative Methods*, 16, 1–9, DOI: 10.1177/1609406917696741 (1.02.2024).

Cagle, Len, Thomas Herold, Gabriele Maier (eds.) 2023: Introduction. – In: *Heimat and Migration. Reimagining the Regional and the Global in the Twenty-First Century*. Berlin: De Gruyter, 1–20.

Carling, Jørgen, Marta Bolognani, Marta Bivand Erdal, Rojan Tordhol Ezzati, Ceri Oeppen, Erlend Paasche, Silje V. Pettersen, Tove Heggli Sagmo 2015: *Possibilities and Realities of Return Migration*. Oslo: Peace Research Institute.

Clifford, James 1994: Diasporas. – *Cultural Anthropology*, 9, No. 3, 302–338.

Costa, Elisabetta, Donya Alinejad 2020: Experiencing Homeland: Social Media and Transnational Communication among Kurdish Migrants in Northern Italy. – *Global Perspectives* 1, No. 1. – <https://doi.org/10.1525/gp.2020.12783>.

Costadura, Edoardo, Klaus Ries, Christiane Wiesenfeldt (Hgs.) 2019: *Heimat global. Modelle, Praxen und Medien der Heimatkonstruktion*. Bielefeld: Transcript Verlag.

Dailey-O’Cain, Jennifer, Grit Liebscher 2021: Constructing the Motherland: German-Canadian Positioning and the Tensions between Place and Space. – *Journal of Belonging, Identity, Language, and Diversity (J-BILD)*, 5, No. 1, 11–31.

Darieva, Tsypylma 2023: *Making a Homeland Roots and Routes of Transnational Armenian Engagement*. Bielefeld: transcript Verlag. – <https://doicap.org/10.14361/9783839462546>.

Dausacker, Alena 2015: *Medien als Heimat, Masterarbeit am Institut für Medienwissenschaft*. Universität Bochum. – http://de.dausacker.net/sites/default/files/texte/alena_dausacker_-_medien_als_heimat.pdf (21.10.2018).

Dietzel-Papakyriakou, Maria 2004: Heimweh bei alten Migranten: Die Sehnsucht nach der Heimat ist auch eine Sehnsucht nach dem Raum. – In: *Migrationsforschung und interkulturelle Pädagogik. Aktuelle Entwicklungen in Theorie, Empirie und Praxis*. Hgs. Yasemin Karakaşoğlu, Julian Lüddecke. Münster: Waxmann, 29–44.

Gaw, Kevin F. 2000: Reverse Culture Shock in Students Returning from Overseas. – *International Journal of Intercultural Relations*, 24, 83–104.

Greverus, Ina-Maria 1972: *Der territoriale Mensch. Ein literaturanthropologischer Versuch zum Heimatphänomen*. Frankfurt am Main: Athenäum.

Greverus, Ina-Maria 1979: *Auf der Suche nach Heimat*. München.

Gupta, Akhil, James Ferguson 2002: Beyond “Culture”: Space, Identity, and the Politics of Difference. – In: *The Anthropology of Globalization*. Eds. Jonathan Xavier Inda, Renato Rosaldo. Oxford: Blackwell Publishing, 65–80.

Ho, Mabel, Harald Bauder 2012: ‘We Are Chameleons’: Identity Capital in a Multicultural Workplace. – *Social Identities*, 18, 281–297.

Ivanova, Vanya 2023: COVID-19 and Return Intentions among Mobile Bulgarian Citizens Living Aboard. – *AIMS Geosciences*, 9 (2), 382–391. DOI: 10.3934/geosci.2023020.

Karakusheva, Slavka 2012: Projections of Motherland in the Perceptions of the Turk Migrants from Bulgaria to Bursa. – *Adam Akademi*, 1, 61–80.

Kassabova-Dintcheva, Anelia 2002: *Migration und Familie. Familienforschung und Politik (am Beispiel Bulgariens)*. Sofia.

Kuschminder, Katie 2017: *Reintegration Strategies: Conceptualizing How Return Migrants Reintegrate*. London: Palgrave Macmillan.

Lustig, Myron W., Jolene V. Koester 2010: *Intercultural Competence: Inter-personal Communication across Cultures*. (6th edition). Boston, MA: Allyn and Bacon.

Maeva, Mila 2020: Mystic Relations to the Homeland. – In: *Between the Worlds: Magic, Miracles, and Mysticism*. Vol. 2. Eds. Mila Maeva, Yelis Erolova, Plamena Stoyanova, Mina Hristova, Vania Ivanova. Sofia: IEFSEM – BAS & Paradigma, 234–247. – <https://conferenceworlds.wordpress.com/publications/> (15.04.2024).

Magat, Ilan N. 1999: Israeli and Japanese Immigrants to Canada: Home, Belonging, and the Territorialization of Identity. – *Ethos*, 27, No. 2, 119–144.

Mazzucato, Valentina 2008: The Double Engagement: Transnationalism and Integration. Ghanaian Migrants' Lives between Ghana and the Netherlands. – *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 34 (2), 199–216.

Mintchev, Veselin 2016: Potential and Return Migrants in Bulgaria – Demographic and Socio-economic Aspects. – *Economic Studies Journal*, 25, No. 5, 91–115.

Mintchev, Veselin, Venelin Boshnakov 2006: Return Migration's Profile and Experience: Empirical Evidence from Bulgaria. – In: *The WIIW Balkan Observatory, Working Papers*, https://www.researchgate.net/publication/228914203_Return_Migration's_Profile_and_Experience_Empirical_Evidence_from_Bulgaria (5.10.2020).

Misheva, Mihaela, Antoaneta Getova 2023: Young Returnees' Sustainability of Return: The Case of Bulgaria. – *AIMS Geosciences*, 9, No. 3, 426–440. DOI: 10.3934/geosci.2023023.

Moosmueller, Alois 2002: Einleitung: Diaspora – zwischen Produktion von „Heimat“, Assimilation und Transnationaler Identität. – In: *Interkulturelle Kommunikation in der Diaspora. Die kulturelle Gestaltung von Lebens- und Arbeitswelten in der Fremde*. Ed. Alois Moosmueller. Muenster: Waxmann Verlag, 11–28.

Nonchev, Andrei 2019: The Remigration: Causes and Sustainability (the Bulgarian Case). – *Economic Studies Journal*, 1, 72–79.

Nonchev, Andrei, Marieta Hristova 2018: Segmentation of Returning Migrants. – *Economic Studies Journal*, 2, 3–24.

Proshansky, Harold, Abbe Fabian, Robert Kaminoff 1983: Place Identity: Physical World Socialization of the Self. – *Journal of Environmental Psychology*, 3, 57–83.

Safran, William 1991: Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return. – *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1, No. 1, 83–99.

Schoenhuth, Michael 2006: Heimat? Ethnische Identität und Beheimatungsstrategien einer entbetteten ‚Volksgruppe‘ im translokalen Raum. – In: *Zuhause fremd – Russlanddeutsche zwischen Russland und Deutschland*. Eds. Sabine Ipsen-Peitzmeier, Markus Kaiser. Bielefeld: transcript Verlag, 365–380.

Sheller, Mimi, John Urry 2006: The New Mobilities Paradigm. – *Environment and Planning*, 38, 207–226.

Sotirova, Nadezhda 2018: The ‘Bulgarian Situation’: Constructing the Myth of a ‘National Mentality’ in Bulgarian Discourse and Its Effect on Agency. – *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 20, No. 6, 564–577, DOI: 10.1080/19448953.2018.1493857.

Sotirova, Nadezhda 2020: “Never Come Back, You Hear Me!” Negotiating “Bulgarianness” and “Homeland” in Public Discourses on Emigration. – In: *Migration, Identity, and Belonging. Defining Borders and Boundaries of The Homeland*. Eds. Margaret Franz, Kumarini Silva. London: Routledge, 142–153.

Streitz, Willi 1983: Theoretische und methodische Implikationen des Symbolischen Interaktionismus. – *Jahrbuch für ostdeutsche Volkskunde*, 26, 289–310.

Van Houte, Marieke, Tine Davids 2014: Moving Back or Moving Forward? Return Migration, Development and Peace-Building. – *New Diversities*, 16, No. 2, 71–86.

Viruela, Rafael 2018: To Return or Not to Return: Migration Strategies of Bulgarians in Spain in the Last Decade. – *Economic Studies Journal*, 2, 25–44.

Zareva, Irena 2018: Returning Migrants – Effects on the Labour Market in Bulgaria. – *Economic Studies Journal*, 2, 102–114.

Zieske, Dilyana Ivanova, William F. Zieske 2023: Bulgarian Community in Chicago: A Model of Development. – *AIMS Geosciences*, 9, No. 3, 528–554. DOI: 10.3934/geosci.2023029.

Zwingmann, Charles. 1962: Das nostalgische Phänomen. – In: Zwingmann, Charles. *Zur Psychologie der Lebenskrisen*. Frankfurt am Main, 308–338.

Таня Матанова
Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
Българска академия на науките
ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6
1113 София, БЪЛГАРИЯ
tmatanova@gmail.com